

Scandia

TIDSKRIFT FÖR HISTORISK FORSKNING

Årgång 2022 • band 88 • häfte 2

Redaktör & ansvarig utgivare

Professor Wiebke Kolbe

Gästredaktörer för temanumret

Fil.dr Sara Ellis Nilsson & fil.dr Terese Zachrisson

Redaktionssekreterare

Fil.dr Björn Lundberg

Webbredaktör

Fil.dr Sara Ellis Nilsson

Ekonomi- & prenumerationsansvarig

Professor Lars Edgren

Övriga redaktionsmedlemmar/styrelse

Professor Hanne Sanders, ordförande

Professor Thomas Kaiserfeld, Linköpings universitet

Docent Svante Norrhem, Lunds universitet

Docent Henrik Rosengren, Lunds universitet

Biträdande professor Stefan Nyzell, Malmö universitet

Ph.d. Morten Fink-Jensen, Københavns universitet

Ph.d. Lene Sofie Bak, Københavns universitet

Fil.dr Kajsa Weber, Lunds universitet

Fil.dr Ingmarie Danielsson Malmros, Malmö universitet

Fil.dr Lina Sturfelt, Lunds universitet

Docent Liesbeth Gevers, Lunds universitet

Fil.dr Robert Nilsson Mohammadi, Malmö universitet

© Stiftelsen Scandia

Förlag: Universus Academic Press

Omslag: Gabriella Lindgren

Grafisk form: Christer Isell

Engelsk språkgranskning: Rikard Ehnsjö

Omslagsbild

Två kvinnor kyrktas och offrar ost och bröd efter barnsönd. Målning från 1699 på ett "kvinnoaltare" i Angereds gamla kyrka. Göteborgs stadsmuseum.

Tryck: Pozkal Printing House, Inowroclaw 2022

Redaktionsråd

Advisory Board

SARI AUTIO-SARASMO, docent
Helsingfors universitet

MICHAEL H. GELTING, professor
University of Aberdeen

MATS HALLENBERG, docent
Stockholms universitet

ORSI HUSZ, docent
Uppsala universitet

KARIN HASSAN JANSSON, docent
Uppsala universitet

PASI IHALAINEN, professor
Jyväskylä universitet

NINA JAVETTE KOEFOED, Ph.d.
Aarhus universitet

KIMMO KATAJALA, professor
Östra Finlands universitet

KARIN KVIST GEVERTS, docent
Svenska institutet för Förintelseforskning

PIRJO MARKKOLA, professor
Jyväskylä universitet

ANDREAS MARKKLUND, fil.dr
ENIGMA, Museum for Post, Tele og
Kommunikation, København

FLEMMING MIKKELSEN, Dr.scient.pol.
Københavns universitet

JES FABRICIUS MØLLER, Ph.d.
Københavns universitet

BERTEL NYGAARD, Ph.d.
Aarhus universitet

DORTHE GERT SIMONSEN, Ph.d.
Københavns universitet

SVEIN ATLE SKÅLEVÅG, professor
Universitetet i Bergen

ERIK THOMSON, associate professor
University of Manitoba

PAUL WARDE, professor
University of Cambridge

ULF ZANDER, professor
Lunds universitet

Innehåll

Redaktörerna har ordet <i>Sara Ellis Nilsson, Wiebke Kolbe & Terese Zachrisson</i>	191
Artiklar	
Tema: Levd religion i det förmoderna Nordeuropa	
Religious participation in the local communities of 17th-century Eastern Finland <i>Miia Kuha</i>	199
Shining, touching, nodding, singing. Sensory encounters with reliquaries in the Medieval Nordic countries <i>Sofia Lahti</i>	221
Randmerknader som levd religion? Ei forsøksstudie med utgangspunkt i randmerknader frå eit katolsk legendarium i eit protestantisk skulebibliotek <i>Steffen Hope</i>	242
Waltheof: The journey from warrior to saint <i>Elizabeth Dachowski & M. Wendy Hennequin</i>	264
Varangersamenes kristne praksis i møte med misjon og kolonialisering <i>Jorunn Jernsletten</i>	290
Scandia introducerar	
Levd religion i det förmoderna Nordeuropa <i>Sara Ellis Nilsson, Lena Liepe & Terese Zachrisson</i>	317
Scandia debatt	
Vetenskapliga tidskrifter – ett lömskt problem för humaniora <i>Isak Hammar</i>	339
Recensioner	
Monografier	
Dissensus. Drömmar och mardrömmar i demokratins idéhistoria <i>Anders Burman. Recenserad av Lina Sturfelt</i>	353
Disputation, dissertation, avhandling <i>Bo Lindberg. Recenserad av Isak Hammar</i>	355
Läroverken och progressivismen. Perspektiv på historieundervisningens praktik och policy 1920–1950 <i>Johan Samuelsson. Recenserad av Anders Persson</i>	357

Svarta Barthélemy. Människoöden i en svensk koloni, 1785–1848 358
Fredrik Thomasson. Recenserad av Joachim Östlund

Avhandlingar

Scandinavism. Overlapping and Competing Identities in the Nordic World, 1770–1919 361
Tim van Gerven. Recenserad av Ruth Hemstad

Democracy and the Economy in Finland and Sweden since 1960. A Nordic Perspective on Neoliberalism 363
Ilkka Kärrylä. Recenserad av Rasmus Törnblom

Stadens gränsplatser. Kungliga Poliskammaren och vardagens omstridda rum i Stockholm, 1776–1835 365
Tobias Osvald. Recenserad av Lars Edgren

Antologier

Med tvål, vatten och flit. Hälsöfrämjande renlighet som ideal och praktik ca 1870–1930 367
Johanna Annola, Annelie Drakman & Marie Ulväng (red.). Recenserad av Emma Severinsson

Konsten att kontextualisera. Om historisk förståelse och meningsskapande 369
Staffan Bergwik, Linn Holmberg & Karin Dirke (red.). Recenserad av Maria Johansen

Allmän rösträtt? Rösträttens begränsningar i Sverige efter 1921 371
Annika Berg och Martin Ericsson (red.). Recenserad av Marthe Hommerstad

Liv i rörelse. Göteborgs befolkning och arbetsmarknad 1900–1950 373
Tobias Karlsson & Christer Lund (red.). Recenserad av Hannes Rolf

Mindre uppmärksammade historiska jubileer 377
Teckning av Fredrik Tersmeden

Redaktörerna har ordet

Sara Ellis Nilsson, Wiebke Kolbe & Terese Zachrisson

Detta *Scandia*-nummer är speciellt. Det är ett temanummer om levd religion som innehåller fler artiklar än vanligt. Gästredaktörerna för temanumret är Sara Ellis Nilsson och Terese Zachrisson.

Religiösa föreställningar och praktiker har under merparten av mänsklighetens historia varit bland de mest grundläggande för hur dåtidens människor förstod och interagerade med sin omvärld. Genom religiösa praktiker sattes individens livsrytm, arbete och sociala relationer i ett meningsskapande sammanhang. *Scandias* temanummer om just begreppet *levd religion* samlar bidrag där vardagslivets religiositet diskuteras i ett historiskt perspektiv, i synnerhet med ett fokus på norra Europa under den förmoderna tiden, dvs. före 1800. Den forskning som presenteras här tangerar på olika sätt religion i både social- och kulturhistorisk forskning.

Begreppet *lived religion*, *levd religion* på svenska, är ett teoretiskt perspektiv som på senare år använts på flera sätt inom religionsforskningen, och även i ett historiskt perspektiv. I just det här sammanhanget, i temanumret, används det för att komma åt en praktiserad religiositet i det förflutna snarare än institutionaliserade teologiska försanthållanden – även om dessa båda sfärer aldrig varit fullständigt separerade. Det är ett viktigt angreppssätt för att förstå människors förhållande till det religiösa och hur de anammade detta i sina vardagsliv. Därtill är ett underifrånperspektiv möjligt och det krävs inget fullständigt grepp om individers inre trosföreställningar för att utforska hur de praktiserade sin religion, detta är särskilt viktigt för undersökningar om tidsepoker där källmaterialet inte tillåter just den sortens djupdykningar i mentalitetsfrågor. Mer om begreppet, dess utveckling och tillämpning samt dess historiografi kan ni läsa om i numrets “*Scandia* introducerar”.

Alla bidrag behandlar kristen religionsutövning, men perspektivet kan med fördel anammas också vid studiet av andra religiösa traditioner – något som vi hoppas på att få se mer av i framtiden. Bidragens tolkningar av begreppet *levd religion* har dock olika nyanser och numret behandlar också ett långtidsperspektiv med en betoning på förhållanden i det förmoderna Norden. Temanumret rymmer alltså allt från hur människor förhöll sig till religiösa föremål och seder i det medeltida och tidigmoderna Norden, via helgonkult i 1000-talets England, till samiska tolkningar av kristendomen under 1600- och 1700-talen.

I Miia Kuhas bidrag tillämpas begreppet *levd religion* explicit på religiositeten i Savolax (Finland) under 1600-talet. Här diskuteras den breda

repertoar av handlingar, föreställningar och traditioner som formade den levda religiösa erfarenheten hos män och kvinnor i en framförallt svedjebrukande bondebefolkning. Kuha visar inte bara på möjligheterna, utan också på de faktorer som begränsade ett religiöst deltagande.

Ett tydligt exempel på hur materialitetsteori med fördel kan förenas med ett levd religion-perspektiv är Sofia Lahtis artikel. Sinnesförmimmelser och liturgi är något som också diskuteras av Lahti och hon visar hur relikvarier under medeltiden fungerade som fokusobjekt för såväl lekmän som prästerskap i interaktionen med det heliga.

Hur just interaktionen med religiöst laddade föremål kan förstås som levd religion utreds också, om än i en helt annan kontext, av Steffen Hope. Han frågar sig i sitt bidrag huruvida tidigmoderna studenters marginalanteckningar i medeltida böcker kan ses som en dylik interaktion och ett uttryck för deras egna levda religiösa erfarenheter.

Ett vanligt sätt att studera det medeltida samhället ur ett socialhistoriskt perspektiv är undersökningar av källor rörande helgonkulturer, s.k. hagiografiska texter. I detta nummer används hagiografiskt material av Elizabeth Dachowski och Wendy Hennequin i en undersökning om det engelska helgonet Waltheof. I sitt bidrag utforskar de hur Waltheofs liv och sedermera om utvecklingen av hans kult kan ge oss en bild av hans följares levda religion samt om skapandet av helgon drevs på lokal nivå.

Att den levda religiositeten kunde utgöras av praktiker och föreställningar hämtade från flera olika traditioner framgår av Jorunn Jernslettens artikel. Hennes undersökning påminner oss även om faran i att låta en schematisk definition av vad som är ”religiöst” och ”kristet” tillämpas på en grupps levda erfarenhet. I detta fall var det det dansk-norska rättsväsendet under 1600-talet som tolkade aspekter av samisk religiositet som icke-kristna, trots att de inblandade personerna själva uppfattade sig som kristna.

Bidragen till temanumret ger således ett antal varierade exempel på de olika angreppssätt som perspektivet möjliggör i en historiskt kontext. Att studera det förflutna genom perspektivet levd religion lämpar sig för att förstå människors upplevelser av det religiösa utan att betunga analysen med värderingar om religionsutövandet var ”rätt” eller ”fel”, utan ger en inblick i hur religiösa praktiker vävdes in i vardagslivet. Vi ser fram emot fler bidrag till historieforskningen inom detta område för att belysa denna viktiga aspekt av det förflutna.

I ”Scandia introducerar” presenterar Sara Ellis Nilsson, Lena Liepe och Terese Zachrisson de forskningsfält som har vuxit fram kring begreppet levd religion och beslättrade begrepp, både internationellt och i Norden.

”Scandia debatt” är det enda bidrag som inte tar upp numrets tema. Isak Hammar diskuterar i stället frågan om hur svenska akademiska tidskrifter

– som *Scandia* – ska finansieras. Det blev aktuellt senast år 2020 när Vetenskapsrådet beslöt att inte längre stödja *Scandia* och andra tidskrifter inom humaniora. Frågan är komplicerad av svårigheten att kategorisera dessa tidskrifter och deras finansieringsbehov, och ytterligare komplicerad av den globala rörelsen mot open access. Trots att problemet har uppmärksammats både internationellt och i Sverige har en lösning förblivit svårnådd, vilket skapat frustration bland forskare och redaktörer. Hammar argumenterar för att det första steget är att se frågan om finansiering som inbäddad i både lokala och globala processer och att för att hitta en hållbar modell behöver flera aktörer ta ansvar och samarbeta på nationell nivå.

Även detta *Scandia*-nummer innehåller en omfattande recensionsavdelning med recensioner av både monografier och antologier.

Den 8–11 augusti 2022 vistades *Scandia*-redaktionen på det trettionde Nordiska historikermötet i Göteborg. Vi höll i ett bokbord där vi träffade nya och gamla *Scandia*-läsare och introducerade tidskriften till intresserade. Dessutom deltog vi i ett rundabordssamtal med representanter för sju historievetenskapliga tidskrifter i Norden. Från Sverige deltog förutom *Scandia* även *Historisk tidskrift*, från Norge *Historisk tidsskrift*, från Danmark *Historisk tidsskrift* och *Temp – tidsskrift för historie* samt från Finland *Historisk Tidskrift för Finland* och *Historiallinen Aikakauskirja*. I en första runda presenterade alla sin respektive tidskrift för publiken. Sedan diskuterades frågor om vetenskaplig publicering som är relevanta för hela nordiska historikersamhället. Så diskuterade vi bl.a hur krav på internationalisering och open access påverkar våra tidskrifter som i huvudsak publicerar på de nordiska språken. Dessa frågor väckte stort intresse hos publiken och således utvecklade sig vår sammankomst till ett livaktigt samtal mellan tidskrifternas redaktörer, författare, granskare och läsare, precis så som vi hade hoppats. Alla var överens om att det behövs historiska tidskrifter som publicerar på de nationella språken. Det var en inspirerande diskussion som uppmuntrade till fortsatt arbete i välbeprövade spår och till mer utbyte med de andra nordiska historiska tidskrifterna.

I detta sammanhang vill *Scandias* redaktion tacka Björn Lundberg för fem år av engagerat arbete som redaktionssekreterare och recensionsredaktör. Björn har skött sina uppgifter med stor entusiasm och har under åren bidragit med många goda och inspirerande idéer till redaktionens diskussioner om tidskriftens utveckling. Med årsskiftet kommer han att avsluta sitt arbete för *Scandia*. Stort tack Björn och allt gott i dina framtida uppgifter! Ny redaktionssekreterare och recensionsredaktör blir Johannes Ljungberg, som är disputerad lärare och forskare på Historiska institutionen vid Lunds universitet och vid Köpenhamns universitet. Vi hälsar Johannes varmt välkommen!

Sara Ellis Nilsson, Wiebke Kolbe & Terese Zachrisson

Medverkande i detta nummer

ELIZABETH DACHOWSKI (b. 1962) is professor of History at Tennessee State University with a research interest in religion and politics in England, France, and the Low Countries in the central Middle Ages. She is the author of *First Among Abbots: The Career of Abbo of Fleury* (2008) and several articles, including “How Alien were the Alien Pories of Yorkshire?” in *Devotional Interaction in Medieval England and Its Afterlives*, Elisa A. Foster, Julia Perratore & Steven Rozenski (eds.) (2018) and “The Counts of Anjou in the Tenth and Eleventh Centuries: Understanding Power and Authority in the High Middle Ages,” *History Compass* 2015:13:1. Address: Department of History, Political Science, Geography, and Africana Studies, Tennessee State University, 3500 John A. Merritt Blvd., Nashville TN 37209, USA; email: edachowski@tnstate.edu.

SARA ELLIS NILSSON (f. 1977) är forskare i nordisk medeltidshistoria vid Institutionen för kulturvetenskaper, Linnéuniversitetet. Med bakgrund inom det tvärvetenskapliga forskningsämnet ”medieval studies” har hon studerat Skandinavien kristnande samt lokala helgonkulturer i Danmark och Sverige utifrån ett mytopoetiskt perspektiv. Hennes breda forskningssintressen innefattar kulturarv, kulturhistoria, materialkultur, hagiografi och digital historia. Sedan 2019 förenar hon flera av dessa intressen genom att leda och bedriva forskning om levd religion inom ett DIGARV-projekt finansierat av bland andra Vetenskapsrådet: *Kartläggning av religion i vardagen: medeltida helgonkulturer i Sverige och Finland*. Inom detta finns t.ex. publikationen ”Digital history: Digitizing and Communicating the Past: A Case Study” i *Doing Digital Humanities: Concepts, Approaches, Cases* (2020). Hon har också publicerat om hagiografiska texter som kulturhistorisk källa, t.ex. i kapitlet ”Promoting or Rejecting the Saints: The Representation of Non-Saintly Bishops in Medieval Scandinavian Hagiography” (2020). De senaste åren har hon även bedrivit forskning om historieförmedling med fokus på hur föremålsrekonstruktioner används av olika aktörer i kunskapsförmedling och skapande av berättelser om det förflutna, vilket har resulterat i en antologi tillsammans med Stefan Nyzell, *Viking Heritage and History in Europe* (2023). Adress: Linnéuniversitetet, 351 95 Växjö; e-post: sara.ellisnilsson@lnu.se.

ISAK HAMMAR (f. 1981) är docent i historia, verksam vid Historiska institutionen och som publiceringskoordinator vid humanistiska och teologiska fakulteterna vid Lunds universitet. Hans forskning fokuserar på humanioras historia, framförallt under 1800-talet. Bland hans tidigare publikationer ingår artiklarna "Classical Nature: Natural History, Classical Humanism and the Value of Knowledge in Sweden, ca 1800–1850", *Journal for the History of Knowledge* 2021:2:1 samt "Från vitterhet till vetenskap. En studie över Kungl. Vetenskapsakademiens lärdomsklass under 1800-talet", *Lychnos: Årsbok för idé- och lärdomshistoria* (2022). Tillsammans med Johan Östling redigerade han 2021 en forumsektion i *History of Humanities* på temat "The Circulation of Knowledge and the History of Humanities". Hammar har även intresserat sig för publiceringsfrågor i sin forskning och publicerade tillsammans med Björn Hammarfelt och Helena Francke 2021 artikeln "Ensuring Quality and Status: Peer Review Practices in Kriterium, A Portal for Quality-Marked Monographs and Edited Volumes in Swedish SSH" i *Frontiers in Research Metrics and Analytics* 6. Adress: Historiska institutionen, Lunds universitet, Box 192, 221 00 Lund; e-post: isak.hammar@hist.lu.se.

M. WENDY HENNEQUIN (b. 1967) is a Professor of English and Women's Studies at Tennessee State University in Nashville, Tennessee, USA. She specializes in Old English poetry and prose and Middle English, and is currently working on articles about medievalism in mystery and detective fiction and teaching race and racism in young adult fiction. Her latest publications include "Anglo-Saxon Banners and Beowulf", in *Medieval Clothing and Textiles* 16 (2020) and "Hunferth and Incitement", in *The Medieval Cultures of the Irish Sea and the North Sea: Manannán and His Neighbors*, ed. Charles W. MacQuarrie and Joseph Falaky Nagy, (2019). Address: Department of Language, Literature and Philosophy, Tennessee State University, 3500 John A. Merritt Blvd., Nashville, TN 37209, USA; e-mail: whennequin@tnstate.edu.

STEFFEN HOPE (f. 1987) är postdoktor i medeltidshistoria vid Universitetet i Oslo, där han arbetar i ett projekt om legitimeringen av medeltida eliter i Polen och Norge. I detta projekt ligger hans fokus särskilt på hur biskopar använde helgonkult. Hans huvudintressen är historieskrivning, helgonkult och identitetsformation, och särskilt hur dessa tre strömningar påverkar varandra. Han har också arbetat mycket med fragment från medeltida handskrifter, och var 2017–2018 involverad i ett pilotprojekt vid Syddansk Universitet om fragment i boksamlingen från Herlufsholm skola. Bland hans tidigare publikationer är "The North in the Latin History Writing of Twelfth-Century Norway" i antologin *Visions of North in Premodern Europe*

(2018), artikelsamlingen *Life and Cult of Cnut the Holy: The First Royal Saint of Denmark*, i redaktörskap tillsammans med Mikael Manøe Bjerregaard, Anne Hedeager Krag och Mads Runge (2019), samt artikeln ”Byzantine History in the Legend of Saint Olaf of Norway” i artikelsamlingen *L’histoire comme elle se présentait dans l’hagiographie* (2022). Adress: Institutt for arkeologi, konservering og historie, Universitetet i Oslo, Postboks 1008, Blindern, 0315 Oslo, Norge; e-post: s.a.b.hope@iakh.uio.no.

JORUNN JERNSLETTEN (f. 1971) har doktorgrad i religionsvitenskap fra Universitet i Tromsø, med temaet relasjoner mellom folk og landskap i en sørsamisk kontekst. Hun er konservator ved Várjjat sámi musea/Varanger samiske museum, og arbeider bredt med tema knyttet til samisk kulturhistorie. Publikasjoner varierer fra tema knyttet til fornorskning og samisk vitalisering i artikkelen: “Man må jo vise hvor man kommer fra! Samisk identitet fortolket gjennom kofter i Nesseby”, *Arr Idéhistorisk tidsskrift* 2020:1–2, republisert på nett i *Salongen. Nettidsskrift for filosofi og idéhistorie* (2020), <https://www.salongen.no/man-ma-jo-vise-hvor-man-kommer-fra/>, til verdisetting innen samisk kulturminnevern i artikkelen “Det vakre som verneverdi – estetikkens makt” i *Ottar. Tromsø museums tidsskrift* 2019:2. Adresse: Varanger samiske museum, 9840 Varangerbotn, Norge; e-post: jorunn.jernsletten@dvmv.no.

MIIA KUHA (born 1983) is a post-doctoral research fellow at the Department of History and Ethnology at the University of Jyväskylä, Finland. Her ongoing research project *Women of the clerical estate: Clergymen’s wives and widows in Lutheran local communities (1650–1710)* is funded by the Academy of Finland (project 338706). Kuha’s research interests include themes of lived religion, gender, and family in the context of early-modern Lutheran culture. In her PhD dissertation from 2016, she examined the observance of holy days among the peasantry in Eastern Finland. After completing her PhD, she has studied the interactions of the clergy and laity, clerical and peasant families in late 17th-century Finland, as well as the historiography of cultural history. Her recent publications include “Prästkarriären, prästernas rörlighet och förhållande till lokalsamhällen i Viborgs stift 1650–1710” in *Historisk Tidskrift för Finland* 2021:106:2 and “Extended Families as Communities of Religious Experience in late 17th-century Eastern Finland” in *Histories of Experience in the World of Lived Religion*, ed. by Sari Katajalla-Peltomaa & Raisa Maria Toivo (2022). Address: University of Jyväskylä, Department of History and Ethnology, PO Box 35, FI-40014, Jyväskylä, Finland; e-mail: miia.p.kuha@jyu.fi.

SOFIA LAHTI (b. 1976) is an art historian and currently works as a postdoctoral researcher in three projects: *Mapping Lived Religion* at Linnaeus University, *Levd religion i medeltida Finland* at Tampere University, and *Fragmentation and Iconoclasm in Medieval and Early Modern Objects* at Helsinki University. Her research has mainly focused on medieval reliquaries in the Nordic countries, which are discussed in, for instance, the articles “Helig hand med världslig prestige: Ett martyrsrelikvarium med ett donatorsvapen”, *TAHITI* 2015, and “The Sigtuna Reliquary Bust – a Local Heroine and a Virgin of Cologne?”, *Journal of Art History* 2017. Address: History, Faculty of Social Sciences, 33014 Tampere University, Finland; e-mail: sofia.lahti@lnu.se.

LENA LIEPE (f. 1962) är professor i konst- och bildvetenskap vid Linnéuniversitetet. Hon är specialiserad på nordisk och nordeuropeisk medeltida bild- och byggnadskonst, den medeltida religiösa materiella kulturen, samt den svenska medeltidskonsthistoriska forskningens historiografi. Monografin *Den medeltida kroppen. Kroppens och könets ikonografi i nordisk medeltid* (2003) representerade när den gavs ut ett nytt perspektiv i svenskt/nordiskt sammanhang, och fick stort genomslag. Efter det har hon publicerat ytterligare tre monografier: *Studies in Icelandic Fourteenth Century Book Painting* (2009), *A Case for the Middle Ages. The Public Display of Medieval Church Art in Sweden 1847–1943* (2018), och *Reliker och relikbruk i det medeltida Norden* (2020), samt antologin *The Locus of Meaning in Medieval Art: Iconography, Iconology, and Interpreting the Visual Imagery of the Middle Ages* (2018, ed.). Pågående forskning omfattar medverkan med ansvar för det konsthistoriska materialet i det VR-finansierade databasprojektet *Kartläggning av religion i vardagen. Medeltida helgonkulturer i Sverige och Finland*, samt studier av sakral spatialitet som upplevelsedimension i arkitektur och komponent i den nutida förmedlingen av det äldre kyrkliga kulturarvet. Adress: Linnéuniversitetet, 351 95 Växjö; e-post: lena.liepe@lnu.se.

TERESE ZACHRISSON (f. 1984) är forskare i historia vid Institutionen för historiska studier, Göteborgs universitet. Hon har tidigare studerat helgonkulturer och religiositet under 1600- och 1700-talet utifrån ett materialitetsperspektiv. Sedan 2019 arbetar hon inom ett DIGARV-projekt finansierat av bland andra Vetenskapsrådet: *Kartläggning av religion i vardagen. Medeltida helgonkulturer i Sverige och Finland*, där hon för närvarande bedriver forskning på det senmedeltida diplomaterialet. Bland publikationerna finns *Mellan fromhet och vidskepelse: Materialitet och religiositet i det efterreformatoriska Sverige* (2017), “The Saint in the Woods: Semi-Domestic Shrines in Rural Sweden, c. 1500–1800” *Domestic Devotions in Medieval and Early Modern Europe*, Ed. Salvador Ryan (2019) och “Visiting Holy Wells in Seventeenth-

Century Sweden: The Case of St. Ingemo's Well in Dala" *Sacred Waters: A Cross-Cultural Compendium of Hallowed Springs and Holy Wells*, Ed. Celeste Ray (2020). Adress: Institutionen för historiska studier, Göteborgs universitet, 412 55 Göteborg; e-post: terese.zachrisson@gu.se.

Recensenter

LARS EDGREN, professor i historia, Lunds universitet

ISAK HAMMAR, docent i historia, Lunds universitet

RUTH HEMSTAD, fil.dr i historia, Oslo Universitet

MARTHE HOMMERSTAD, fil.dr i historia, Oslo universitet

MARIA JOHANSEN, fil.dr i idéhistoria, Göteborgs universitet

ANDERS PERSSON, fil.dr i historia, Högskolan Dalarna

HANNES ROLF, fil.dr i historia, Uppsala universitet

EMMA SEVERINSSON, fil.dr i historia, Lunds universitet

LINA STURFELT, docent i historia, Lunds universitet

RASMUS TÖRNBLOM, doktorand i historia, Lunds universitet

JOACHIM ÖSTLUND, docent i historia, Lunds universitet